

Guldhedsbor först i världen med ny miljöteknik

Här slänger du ditt bioavfall. Genom det stora fönstret kan du följa processen på nära håll.

Bor du på Syster Estrids gata 9, 11, 13 eller 6? Grattis! Du och dina närmaste grannar kommer att få vara med om ett helt unikt försöksprojekt och kanske till och med skapa miljöhistoria.

Vad det handlar om är ett helt nytt sätt att ta vara på dina matrester.

Somnus heter maskinen som under en period kommer att ta hand om ditt bioavfall, alltså matrester och annat biologiskt nedbrytbart.

Det som sker inne i huset är helt unikt och processen kallas torrkonservering. Men det handlar inte om en annan form av kompostering.

Lasse Smedlund som är uppfinnare och en av dem som står bakom den nya tekniken skulle nästan vilja kalla det en tvärt-omkompostering.

– Vid kompostering bryts avfallet ner, men med Somnustekniken hindras nedbrytningen genom att istället torka det.

Varför är det bra?

– Jo, både när man komposterar och torrkonserverar så tar man tillvara på näringen i avfallet. Men när vi torkar ut det så konserveras alla näringsämnen och går att spara nästan hur länge som helst.

Man skulle kunna säga att man "sover" bioavfallet (just det – därav namnet Somnus)

När vätska sen tillförs så "väcks" materialet till liv igen. Jämför med till exempel nyponpulver eller vällingpulver som bygger på samma princip. Så länge inget vatten

Så här kommer Somnushuset att se ut. Det är där du ska lämna in bioavfall för att vi ska kunna ta vara på det för återvinning.

tillförs så går produkten att lagra under en väldigt lång tid men behåller ändå sitt näringsvärde.

Men på vilket sätt blir det bättre för miljön?

– Restprodukten, alltså det som blir kvar, är bara cirka en fjärdedel i vikt och volym av det ursprungliga avfallet. Det blir alltså mycket lättare att hantera och går som sagt att lagra länge.

Det innebär att sopbilen bara behöver hämta materialet kanske en eller ett par gånger om året jämfört med dagens en gång i veckan, berättar Lasse Smedlund. Alltså minskas utsläppen av växthusgaser och du slipper en massa tung trafik i bostadsområdet.

– Det som också är spännande med den här tekniken är att man

kan ta till vara på energin i ditt bioavfall genom att använda det till framställning av alternativa drivmedel såsom biogas.

Går det inte åt en massa energi i den här processen?

– Jo, men inte mycket. Om man slår ut det per hushåll som använder Somnus så motsvarar förbrukningen mindre än vad en TV-apparat drar när den står i stand-by-läge

Vad innebär allt det här för mig som hyresgäst?

– För det första ska du använda en annan påse att slänga matresterna i. Den gamla påsen för kompost lämpar sig inte för tekniken. För det andra så kommer du att slänga påsen i det nybyggda

lilla Somnushuset på Syster Estrids gata utanför parkeringshuset. Där finns ett stort fönster igenom vilket du kan se hur maskinen ser ut och följa processen på nära håll.

Somnus är ett försöksprojekt i samarbete mellan Smedlund Miljösystem och Bostadsbolaget och projektet ska löpa på i ett och ett halvt år. Därefter ska det utvärderas för att se om allt har fungerat som det var meningen och hitta nya lösningar på eventuella problem.

LÄS MER INNE I DET HÄR INFORMATIONSBLADET om hur processen går till, alla praktiska detaljer som är viktiga för dig att veta, varför Bostadsbolaget gått in i projektet och lite annat som är roligt och bra att känna till.

MALIN PETHRUS

Äppelskrottets väg från matrest till biogas och jordförbättring

Så här gör du med Somnuspåsen

Påsen där du ska slänga ditt bioavfall är en helt unik slags påse – Somnuspåsen. Den är anpassad för torrkonservering.

De gamla kompostpåsar har en sammansättning av fibrer som apparaten inte klarar av att riva isär så bra. Använder du den riskerar vi stopp i maskinen.

Somnuspåsen har en annan papperstyp som är avsedd för den här speciella apparaten.

På listan här intill kan du läsa vad du kan slänga och inte kan slänga i påsen.

Tips för att undvika en blöt påse och dålig lukt:

- Placera påsen så luftigt som möjligt i en öppen hållare utan lock.
- Låt blöta matrester rinna av i vasken innan du lägger det i påsen.

- Om det behövs – lägg lite hushållspapper eller tidningspapper i botten på påsen.
- Lägg bara i maximalt upp till strecket, eller så att det enkelt går att bära. Sen är det dags att slänga.

Något som är otroligt viktigt att tänka på är att **aldrig slänga plastpåsar ihop med Somnuspåsen**.

Du behöver inte vara orolig att påsen ska gå sönder på väg till Somnushuset, den är tillräckligt stark även när den är fuktig. Om du ändå känner dig osäker och

vill bära den i en plastpåse så ta ur Somnuspåsen ur plastpåsen innan du slänger den. Bredvid Somnushuset finns en soptunna där du kan lägga plastpåsen.

Nya Somnuspåsar hittar du i en låda i soprummet. Om de är slut eller om du har några frågor kan du alltid ringa din kvartersvärd eller din miljövärd.

För att undvika att förbipasserande slänger fel saker i huset får varje hyresgäst en nyckelbricka att öppna luckan med.

Fakta: Sortera så här i Somnuspåsen!

✓ Ja till:

- ❖ Alla slags matrester
- ❖ Frukt och grönsaker
- ❖ Äggskal & kartong (ta bort prislappen)
- ❖ Bröd
- ❖ Kaffe- och tesump, kaffefilter
- ❖ Hushållspapper, ofärgade servetter
- ❖ Snittblommor, krukväxter, blomjord
- ❖ Kutterspån från smådjur

✗ Nej till:

- ❖ Plast i alla dess former
- ❖ Tobaksprodukter, inklusive snus
- ❖ Blöjor
- ❖ Bindor
- ❖ Hund- och kattbajs
- ❖ Tyg
- ❖ Dammsugarpåsens innehåll
- ❖ Kattsand

Enkelt att bli miljöhjälte

VI MÅSTE ALLA HJÄLPAS ÅT – allt det vi gör i det lilla blir till slut en del av det stora.

Genom att sortera dina sopor gör du en fantastisk stor insats för miljön. Meningen med Somnustekniken är att göra den här insatsen ännu effektivare.

– Restprodukten, eller Somnusmaterialet, kan användas för att framställa alternativa drivmedel såsom biogas. Det går också att använda som jordförbättring, till exempel inom ditt bostadsområde.

– Med den här tekniken kan man ta tillvara energin som finns lagrad i materialet. – Somnusmaterialet tar bara en fjärdedel så stor plats som det du slängde i från början.

– Det blir mindre utsläpp av växthusgaser och du slipper tung trafik i området när materialet bara behöver hämtas två gånger om året mot dagens en gång i veckan.

– Arbetsmiljön för sophämtarna förbättras när de slipper hantera tunga sopsäckar eftersom Somnusmaterialet sugts ut med sugbil.

Passa på att titta in genom fönstret när du slängt dina matrester i Somnushuset. Där kan du se resternas väg till färdig, användbar produkt.

Tillsammans kan vi minska sopberget

För att få en bra idé att fungera i verkligheten behövs fältstudier. I det här fallet krävs riktiga hyresgäster som använder Somnus i sitt dagliga liv.

Här är berättelsen om hur det blev just du och dina grannar som blev de utvalda.

Idén till torrkonservering fick Lasse Smedlund redan under början av 90-talet. Han och hans medarbetare i Smedlund Miljösystem AB höll då på att ta fram den särskilda påse som skulle användas att slänga komposterbart avfall i.

– Meningen med att lägga komposten i en papperspåse är ju att avfallet ska torka och det var där tankarna om man skulle kunna hjälpa den naturliga torkningen på traven började gro, berättar Lasse.

Det skulle ta drygt 10 år innan det blev dags att konkretisera idén. Eftersom ingen tidigare verkar ha kommit på tanken att torka bioavfall från hushåll var det ett stort och spännande arbete med att samlas kunskap och experimentera.

En vilja till förnyelse

Kretsloppskontoret, Avfall Sverige och Västra Götalandsregionen backade upp med ekonomisk hjälp för denna första fas. Sedan var det dags att ta fram själva apparaten som skulle utföra torkningen.

Till slut fattades bara tester i ”verkliga livet”. Lasse började se sig om efter en större hyresvärd

Per-Henrik Hartmann, Annika Upmanis och Lasse Smedlund ser fram emot försöket med Somnusapparaten.

som skulle kunna tänka sig att ställa upp på försöket.

– Sedan tidigare har jag flera bra kontakter på Bostadsbolaget och vet att här finns en kreativitet och framåtanda – en vilja till förnyelse och utveckling, berättar Lasse.

Från Bostadsbolagets håll var man med på noterna efter det att Smedlunds kunde visa en första fungerande prototyp i sin verkstad.

– Avfallsmängden ökar hela tiden trots att vi blir bättre på att sortera. När då detta dök upp, en teknik som gör att avfallets vikt och volym minskar, tyckte vi att det lät väldigt spännande, säger Per-Henrik Hartmann, förvaltningschef på Bostadsbolaget.

Så var det bara ett lämpligt område som fattades. Det skulle vara tillräckligt stort för att få en ordentlig mängd med bioavfall men tillräckligt litet för att det skulle gå att avgränsa antalet användare för mätbarhetens skull. Dessutom ville man gärna ha personal som var intresserad av miljöfrågor, och området måste ligga centralt eftersom det kommer att utföras tester under hela projektets gång.

En nystart för oss alla

Det område som stämde bäst överens med de här kriterierna var alltså höghusen på Syster Estrids gata.

Annika Upmanis är miljövärd i Guldheden och hon tycker att det här är ett bra projekt som det

ska bli intressant att följa.

– Det känns som om vi behöver prata mer om sortering av biologiskt avfall igen. Det har varit lite tyst om det på sista tiden. Därför kan det här fungera som en liten kick, en nystart för oss allihop, hoppas Annika.

Hon ser fram emot att i framtiden kanske kunna gå och hämta material direkt från Somnushuset och använda det i sitt arbete med växtligheterna i Guldheden.

Har du frågor om sortering, om Somnusapparaten eller om projektet i allmänhet så kan du alltid vända dig till Annika eller någon av hennes kollegor på din kvartersvärdsexpedition.

MALIN PETHRUS

Detta händer inne i maskinen

Papperspåsen med sitt innehåll mals först i en kvarn innan det matas in i torkapparaten.

Här finns långsamt roterande paddlar som bearbetar materialet samtidigt som en luftström fångar upp och för bort fukten.

Apparaten har ett antal olika kamrar där torrare och fuktigare material blandas och transporteras på ett finurligt sätt.

Efter 4–5 dagar i apparaten är matavfallet färdigt att matas in i lagret som ligger bakom apparaten.

Somnus – en romersk gud

I DEN ROMERSKA MYTOLOGIN är Somnus sömnens gud. Namnet är latin och betyder sömn eller att sova.

Den grekiska mytologins

motsvarighet heter Hypnos. Somnus var bror med dödens gud, Mors och son till nattens gud, Nox. De bodde i väst, där solen går ner.

